

Bestämning av jordarter

Kornstorleken i en mineraljord kan bedömas genom ett rullningsprov. Bild: © Timo Makkonen.

En ståndorts egenskaper bestäms i hög grad av jordarten, vilket innebär att det är viktigt att kunna identifiera jordarten i samband med planering och utförande av olika åtgärder inom skogsbruket. Jordarterna delas in i mineraljordarter och torvjordar. Mineraljordarterna klassificeras enligt kornstorleken och torvjordarna enligt hur långt nedbruten torven är.

Mineraljordar

Mineraljordarna delas in i tre klasser baserat på kornstorleken: grova, medelgrova och fina. Kornstorleken inverkar på markens luftkapacitet, tjälning, vattenledningsförmåga och förmåga att binda näringsämnen, samt på markens bärighet. Finkorniga jordarter binder både vatten och näringsämnen effektivt. Å andra sidan är vattenledningsförmågan sämre, ju mer lera de innehåller, desto sämre.

Man kan bestämma kornstorleken genom att försöka rulla ett lagom fuktat jordprov till en tråd i handflatan. De finkorniga jordarterna går att forma genom rullning på det här sättet, ju finkornigare jordart, desto tunnare tråd. Grövre jordarter bryts lätt sönder innan man får en tråd formad. Indelningen har betydelse då man väljer markberednings- och vattenvårdsmetod i samband med skogsförnyelse.

Bestämning av mineraljordarnas egenskaper på basis av kornstorlek och övriga egenskaper.

Jordartsgrupp	Moräner	Sorterade jordarter och kornstorlek, mm	Identifiering
Grov	Grusig morän Sandig morän	Grus 2–20 Sand 0,2–2	Kornstorleken kan bestämmas okulärt.
Medelgrov	Sandig moig morän	Grovmo 0,06–0,2	Enskilda korn kan urskiljas okulärt, kornen är lösa.
Fin	Moig morän	Finmo 0,02–0,06	Kornen kan inte urskiljas okulärt, rinnande som våt och klimpar sig som torr. Kan som fuktig rullas till en 2-6 mm tjock tråd.
	Mjälilig morän	Mjälä 0,002–0,02	
	Lerig morän	Lera <0,002	Kan som fuktig rullas till en tråd som är tunnare än 2 mm. Faller inte helt sönder som torr.

Kivennäismaalajien ominaisuuksien tunnistaminen raekoon ja ominaisuuksien perusteella.

Torvjordar

Torvmarker består av torvjord av olika förmultningsgrad (humifieringsgrad), och förmultningsgraden avgör valet av markberedningsmetod. Torvjordarna delas in i tre klasser baserat på förmultningsgraden: oförmultnad, medelförmultnad och högförmultnad. Torvens förmultningsgrad bedöms genom att krama ett torvprov som tagits från rotskiktet. Bedömningen görs utgående från utseendet på torvprovet, hur elastisk torven känns och vattnet som rinner ut mellan fingrarna.

Förmultningsgrader för torvjordar.

Klass 1	Förmultningsgrad	Provets egenskaper	Utseende	Näringstillstånd
1-3	Oförmultnad	Det avgående vattnet är färglöst eller brunskiftande. Provet känns elastiskt, inte grötaktigt.	Identifierbara växtdelar.	I vitmosstorv är det brist på alla näringsämnen.
4-5	Medelförmultnad	Det avgående vattnet är grumligt. Det kvarvarande provet är grötaktigt och vid kramning sipprar mindre än hälften av torven ut mellan fingrarna.	Växternas struktur kan i någon mån indentifieras.	Kvävetillståndet gott eller nöjaktigt, om torvtäcket är tjockt kan näringsobalans förekomma.
6-10	Högförmultnad	Vid kramning sipprar över hälften av torven ut mellan fingrarna. Om vatten kan urskiljas är det vällingartat och mörkt.	Växternas struktur kan inte längre indentifieras.	Kvävetillståndet gott, om torvtäcket är tjockt är det vanligt med näringsobalans.

Turpeen maatuneisuuden arviointi.

¹enligt von Posts skala för bedömning av humifieringsgrad

Torvens förmultningsgrad bedöms genom att krama ett torvprov i handen. Bild: © Timo Makkonen.

Läs mer om ämnet: Skötsel av en skogsfastighet | [Begreppen och klassificeringarna inom skogsvården](#)